

Didaktické zásady

Pojetí vyučování vzdělávacího oboru *Český jazyk a literatura* je chápáno jako soubor didaktických zásad. Na jejich základě se stanoví cíl a úkoly jazykového vyučování, jeho obsah i metody. Vychází z nich i koncepce učebnic a metodických příruček.

V různých zdrojích oboru didaktiky a pedagogiky bývá uváděn různý počet didaktických zásad a odlišnosti nacházíme i v jejich znění.

V publikaci BRABCOVÁ, Radoslava: *Didaktika českého jazyka pro studující oboru učitelství na prvním stupni základní školy* je uváděn výčet dle J. Jelínka z roku 1979 – jeho znění uvádím níže:

- Zásada spojení školy se životem
- Zásada zřetele k věkovým zvláštnostem žáků
- Zásada všestranné výchovnosti (rozumová, vlastenecká, etická, estetická, pracovní výchova)
- Zásada integrity jazykového vyučování
- Zásada uvědomělosti a lingvistického přístupu
- Zásada přiměřené náročnosti
- Zásada strukturního uspořádání učiva
- Zásada názornosti
- Zásada aktivity

Doporučuji prostudovat ve zmíněné publikaci charakteristiku jednotlivých zásad dle J. Jelínka, myšlenkově přináší smysluplný vhled do problematiky zacílené přímo na 1. stupeň ZŠ.

Ráda bych však zmínila i současnější pohled. Dá se říct, že podstatou sdělení se oba výčty překrývají, jen formulačně je nám novější dělení bližší. Didaktické zásady jsou v něm syntetizovány do 10 oblastí:

1. Zásada systematičnosti (logické uspořádání učiva)
2. Zásada uvědomělosti (žák chápe smysl učení, je motivován)
3. Zásada postupnosti (od jednoduchého ke složitému, od známého k neznámému)
4. Zásada názornosti (abstraktní představy názorně předvést, např. prostřednictvím různých smyslů)

5. Zásada spojení teorie s praxí (žák by měl umět teoretické znalosti uplatnit v praktických dovednostech – rozvíjíme u něj kompetenci k učení a kompetenci k řešení problémů)
6. Zásada vědeckosti (učitel sleduje změny ve vědeckých disciplínách; žák rozumí různým typům textů aj. informačním a komunikačním prostředkům – např. výuku slohu může učitel propojit s průřezovým tématem mediální výchovy)
7. Zásada trvalosti (trvalé osvojení pomocí procvičování)
8. Zásada individuálního přístupu k žákům (v souladu s podporou inkluzivního vzdělávání)
9. Zásada komplexního rozvoje žákovy osobnosti (výchova rozumová, mravní, estetická, pracovní a tělesná)
10. Zásada zpětné vazby a hodnocení (zjišťování a prověřování úspěšnosti žáka, jeho porozumění učivu).

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Didaktick%C3%A9_z%C3%A1sady (kromě syntetizujícího pohledu na problematiku didaktických zásad jsou v tomto online zdroji uvedeny i reference k odborným publikacím).